

کار آفرینی در قالی اراک با تکیه بر ارزش‌های بومی و نمادین**محمد افروغ**

استادیار دانشگاه اراک، گروه آموزشی فرش

چکیده

قالی دست‌بافت ایرانی به‌عنوان مهم‌ترین هنر بومی و ملی در گستره سرزمینی ایران، همواره به‌عنوان برجسته‌ترین برند و شاخص فرهنگی و هنری، نمود و حضوری دائمی و مستمر در جهان هنری و اقتصادی داشته است. قالی، این کالای لوکس و سرمایه‌ای، همواره بخش مهمی از اقتصاد و درآمد کشور را به خود اختصاص داده است و سهم مهمی در هویت‌سازی هنری و منظومه تمدنی ایرانیان داشته است. قالی منطقه اراک یا سلطان‌آباد قدیم، یکی از مکاتب قالی‌بافی ایران بوده است که در بخشی از تاریخ ایران (از اواسط قاجار تا آغاز پهلوی)، حضوری جدی و بی‌مانند دارد. این مکتب تولیداتی جهانی هم چون قالی ساروق و جیریا، سربند و لیلیان دارد. در برهه زمانی یاد شده، قالی ساروق در مکتب سلطان‌آباد، برخوردار از یک مبانی فنی و فکری بالا و رعایت کیفیت‌های مورد انتظار، توانست بهترین و زیباترین قالی‌ها را تولید و روانه آمریکا و اروپا کند. اما با آغاز جنگ جهانی اول و برچیده شدن شرکت‌های خارجی تولیدکننده، این قالی رو به افول رفت تا جایی که امروزه اثری از آن نیست، مگر در برخی موزه‌ها و مجموعه‌های نادر دنیا.

کار آفرینی در هنرهای بومی نظیر قالی دست‌بافت ایرانی بر مبنای ارزش‌های بومی و نمادین و هم‌چنین خلاقیت و نوآوری، یکی از چشم‌اندازها و اهدافی است که گفتمان غالب امروز جامعه است و قالی ساروق به‌عنوان یکی از برندهای قالی ایرانی که در برهه‌ای حیات و حضوری برجسته داشته است، می‌تواند در عصر امروز نیز بر مبنای ارزش‌های بومی و نمادین به‌عنوان هویت‌های نهفته و مکمل در کیفیت و ارزشمندی قالی، نقش سازنده و برجسته‌ای هم چون گذشته در صیانت از هویت و میراث بومی و شکوفایی اقتصادی محلی منطقه اراک و ساروق داشته باشد. در این سعی بر این است تا نگاهی هر چند کوتاه و گذرا به مؤلفه‌ها و حوزه‌های مرتبط با قالی دست‌بافت ایرانی و معرفی قالی ساروق، توجه خواننده را به ظرفیت‌های پنهان قالی این منطقه در بحث کار آفرینی بومی، جلب نماید. این تحقیق از نوع بنیادین و روش تحقیق از نوع تحلیلی- توصیفی است. روش گردآوری اطلاعات به‌صورت توأمان، میدانی و کتابخانه‌ای است.

واژگان کلیدی: کار آفرینی، هنر، قالی، ارزش‌ها، اراک.